

mozgalma ellentétbe jut az otthoni struktúrával, mert otthon élő, eleven pártok tömörültek a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontba, míg itt Párizsban az MFM mozgalom szervezetében csak a kommunista párt dominál. Más pártnak itt nincs szava.

Ha Te itt volnál, bizonyára nem túrnéd ezt az állapotot, mert ez mindenki számára mutatja, hogy a k. p. mentalitása itt semmit sem változott. Minden hibátlanul a régi. S amíg Te nem tudtál hazajutni, addig a Magyar Ház már vagy ötven k. p.-hoz tartozó egyént hazaküldött. De egyetlen szociáldemokratát sem.

A fentieket közlöm veled, hogy erről az oldalról is tájékozott légy arról, hogy itt mi történik; illetve hogy valami miért nem történik.

A francia szocialista párt jövő heti kongresszusán tárgyalni fogják az itteni kommunista és szocialista pártnak egy nagy munkáspártba való egyesítését. Én is ott leszek. Utána tájékoztatni foglak az ott meghozott határozatokról.

Addig is úgy neked, mint kedves nődek a legjobb egészséget kívánja tisztelő híved

PIL 704. f. 81. ó. e. (eredeti). Közli: KMVÍ II. 383-384.

116. GYOMAI IMRE KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Párizs, 1945. augusztus 10.)

Kedves Elnök Úr

Szíves üzenetét, mely megtisztelő barátságának bizonyítéka, megkaptam, és hálásan köszönöm. Ennek a levélnek a megírására, amelyet, azt hiszem személyesen Seger Klára barátnőm fog Önnek átadni, alapjában véve Párizsba való visszatérésem, tehát november óta készülök. A hosszas készülődésért, kedves Elnök Úr, szíves elnézését kérem. Mielőtt rejtek- és harci helyemről, Touryból, ahol 942 óta barátaink megbízásából az ottani bányászokat szerveztem be az ellenállási frontba, eljöttem volna, elhatároztam, hogy Párizsból hosszú, részletes levelet fogok Önnek küldeni. November 9-én tényleg megérkeztem Párizsba, az ár sodort magával, azonnal a civil frontnak lettem uniformis nélküli katonája, a fenti hetilapnak szerkesztésével bíztak meg.¹ Azóta itt dolgozom, a szerkesztés, cikkírás annyira leköt, hogy mind ez ideig sok és derék elgondolásomnak megvalósításához nem jutottam el. Így maradt el az Önnek szánt hosszú beszámoló levél is. Most már bizonyos történelmi távlatból nézve a dolgokat azt hiszem, hogy helyesen cselekedtem, mert ha a levelet megírom, az felért volna egy regény terjedelmével. Most le tudom szükíteni a dolgokat telegram vagy lexikon stílusban, el tudom Önnek mondani a 939-től 44 végéig terjedő időnek a személyemet illető történetét.

39 júniusában² mint francia katona estem fogságba. Hat hónapi fogság után, anélkül hogy rabtartóimnak köszönetet mondtam volna, megszöktem. Azután egy egészen új, elemeiben nekem ismeretlen életnek szakasza kezdődött számomra. Egy dél-franciaországi faluban bújtam meg, ott visszatértem a földhöz, paraszt lett belőlem. 42 elején barátaink megtaláltak, és bekapcsolódtam abba a földalatti mozgalomba, amely végeredményben a fõlszabaduláshoz vezetett. 944 júliusában, mikor a szövetséges csapatok Dél-Franciaországban partra szálltak, 30 Franc-tireursnek az élén, falumat én már három nappal azelőtt fõlszabadítottam. Ez úgy történt, hogy a német helyõrséget, ami talán negyven emberből állt, éjszaka megtámadtuk, lefegyvereztük és másnap kikiáltottuk a Köztársaságot. Mire az angolok ideértek, itt már a IV-ik köztársaság szabad polgárai üdvözölték őket. Ez a katonai múltam. Az illegális mozgalomban való részvételemnek a néhány szóban való elmondása.

November óta továbbra is a francia fronton dolgozom, és ez akadályozott meg abban, hogy teljes erőmmel bekapcsolódjak a magyar függetlenségi mozgalomba. A központi bizottságnak ugyan tagja vagyok, de sokoldalú elfoglaltságom megakadályoz abban, hogy minden időmet a mozgalomnak szenteljem. Megítélésem szerint azonban, ne vegye Elnök Úr ezt a megállapítást szerénytelenségnek, azt hiszem, hogy a különböző lapokban megjelent cikkeimmel a magyar ügynek hasznos harcosa vagyok.

Bölöni Gyurkával sokszor találkozom, bizonyos kérdéseket kettesben tárgyalunk meg, mielőtt azok a fórum elé kerülnének. A mozgalom, amelynek keretei ebben a pillanatban már acélosan erősek, azt hiszem, a jövő szempontjából jelentős valami. Itt meg kell, hogy emeljem kalapomat Bölöni Gyurka előtt, aki teste, lelke, szíve, agya, vérkeringése ennek a furcsa újszülöttnak. Az a néhány száz vagy ezer magyar, akik még itt vannak, lelkesedéssel sorakoztak zászlónk alá. Nagy és érdekes feladatok megoldására egyelőre sem módunk, sem eszközünk nincsen. Így tehát kénytelenek vagyunk kis feladatok megoldásával beérni, de ezek is olyanok, amelyek például néhány száz ide vetődött deportáltak itt-tartózkodását lehetővé teszik. Hazaszállításuk kérdése sajnos egyelőre túlhaladja képességeinket. Mindeddig még hárman jutottak haza, és ezek ógróf Pallavicini, a Miklós tábornok fia és egy Újfalusi nevű mérnök, akik a buchenwaldi pokolból kerültek Párizsba. Fábián Béla, a volt demokrata képviselő, akinek ma reggel kellett volna elmennie, megbetegedett. Ő lett volna a negyedik hazatérő. Körülbelül 150 árva magyar gyermek ugyancsak itt várja a hazatérés lehetőségét.

Ennyit a közös ügyekről. Most pedig néhány szót közös barátainkról. Halász (Brassai), aki a fotografálógépet egy időre sutba vetette, mint festő kiállításával óriási sikert aratott. A művészkolónia amely, mint kedves Elnök Úr tudja, valamikor a Montparnasse-on székelt, sajnos szétszóródott.

Az új Párizsban magyar vonatkozásban ez a képe. Még annyit, Elnök Úr, hogy ha majd haza fog térni, reméljük, hogy útjában Párizst is érinti, és akkor mi, a megcsappant magyar kolónia, régi szeretettel, tisztelettel fogjuk itt üdvözölni.

Nagyon hálás lennék, ha levelemre néhány sorral válaszolna, kedves Elnök Úr. A Nagyasszony kezeit csókolom, Önt pedig szeretettel tisztetem: őszinte híve³

PIL 704. f. 81. ó. e. (eredeti)

¹ A levél a *France d'Abord*, az FTPF (Franc-Tireurs et Partisans) hetilapja levélpapírjára íródott.

² Nyilvánvaló elírás 1940 júniusa helyett.

³ A levélen kézzírással Károlyi néhány összefüggéstelen reflexiója olvasható. Az egyik nyilván Pallavicinire és a családra vonatkozik, alig érthető. Brassairól: „Brassai sikere. Fényképen keresztül is nagy művészi adottságai.” Bölöniről: „egész ember, meg fogja állni a helyét”.

117. SIMON MÓZES KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(New York, 1945. augusztus 10.)

Nagyon tisztelt Elnök úr!¹ Boldogan értesültünk arról, hogy már teljesen jól érzi magát, és hogy rövidesen a grófnő is teljes egészségnek fog örvendeni. Reméljük, ezek után mi akadályunk sem lesz annak, hogy hazautazhassanak. Szoktuk olvasni a pesti lapokat, és így semmi kétségünk az iránt, hogy ezen idő már nem késhet sokáig. Az új választások és főleg a japán fegyverletétel után biztosan fog jutni e célra egy jó repülőgép Angliába. Másképpen szörnyű volna elindulni. Hajdu Gyula Párizsból még június elején indult el, és még nincs hír róla.